

SANDARA

LITHUANIAN

THE LEAGUE

NEWSPAPER

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America
Consisting of 100 Branches Located
in All Principal Cities of the
UNITED STATES
840 West 33rd Street,
Chicago, Ill. 60608
Telephone: (312) 927-4789

Price 35 cents

GRUODIS — DECEMBER, 1976

NR. 12

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

LINKIME VISIEMS SANDAROS SKAITYTOJAMS IR RĖMĖJAMS

SANDAROS Redakcija ir Administracija

BRUOŽAI

Sovietai puola Vatikano radiją

Sovietų žurnale „Mokslas ir Religija“ pasirodė aštrus straipsnis prieš Vatikano radiją už siunčiamas iš šios stoties lietuviškas programas, skirtas okupuotai Lietuvai. Toms programoms bolševikai priskaito visokių griekų. Labiausiai bolševikams nepatinka, kad tos programos Lietuvoje gerai girdimos ir plačiai klausomos. Žinios pasklinda plačiai po kraštą ir tarp tų, kurie neturi galimybės tiesioginiai jų klausytis.

Bolševikai ne sykį savo protestus reiškė visokiais būdais prieš lietuviškas ir kitas programas, siunčiamas į raudonąją imperiją. Jų dažnos atakos būdavo nukreiptos prieš Voice of America, Free Europe, Liberty programas, bet ligi šiol neįstengė jų nutildyti. Klasingi bolševikai mano, kad tik jiems tegalima skleisti propagandą visame pasaulyje. Visi žinome, jog naudodama radiją, televiziją ir spaudą, bolševikinė propaganda nuodija pasaulį jau 50 metų. Komunistinė prigimtis nepakenčia jokios opozicijos.

Kremlių remontavo Lietuvos statybininkai

Komunistų tvirtovė Kremlius buvo reikalingas išorinio ir vidaus remonto. Tam darbai atlikti, kaip matyti iš okupuotos Lietuvos spaudos, buvo pasiūsti geriausi Lietuvos mūrinkai ir staliai, vadovaujami brigadininko Aleksandro Simonavičiaus. Mūsų statybininkai Kremlių remontavo apie du mėnesius ir restauravo Kremliaus sienas, Lenino mauzoliejų, posėdžių sales ir kt. Laikraščiai nerašo, kiek agentų saugojimo mūsų darbininkus, dirbusius kelis mėnesius komunistinio širšyne.

Suvalkų Trikampyje aptikta rūdos

Lenkija, ikinių sunkumų verčiama, intensyviai ieško savo teritorijoje gamtos turtų. Kaip skelbia jų spauda, Suvalkų trikampyje, etnografinės Lietuvos žemėse, aptikta geležies rūdos sluoksnių. Žemutinėje Silezijoje atrasti didesni vario sluoksniai. Eilėje vietų rasta naujų anglių sluoksnių. Lenkų geologai tęsia tolimesnius tyrimus Karpatų kalnų, Baltijos jūros pakraščiuose ir eilėje kitų vietų. Įdomu, kad tuos tyrimus finansuoja kapitalistai. Lenkija sudarė su Vakarų Vokietija sutartį, pagal kurią iš trijų stambiųjų vokiečių bankų gavo 300 mil. markių kreditą. Vakarų Vokietija perka iš Lenkijos vien varo 484.000 tonų.

Statybos judėjimas

Visoje Vakarų Europoje statyba gerokai apmažėjusi, net ir tokioje ekonomiškai stiprioje Vakarų Vokietijoje sulėtėjusi. Namų kainos pakilo apie 4 procentus. Sveicarai numato, jog jų krašte statyba gali pagyvėti tik ateinančiais metais. Švedijoje šių metų statyba tesiekia tik pusę

to, kas buvo ankstesniais metais. Prancūzijoje statyba mažėja palaipsniui jau šešeri metai. Per pastaruosius du metus Paryžiuje ir apylinkėse namų kainos pašoko 48 procentus. Blogiausiai padėtis atrodo Italijoje. Infliacija, nuomos kontrolė, brangūs kreditas ir netikra politinė krašto ateitis statybą beveik numarino.

Vak. Vokietija apginkluos Turkiją

JAV senatas prieš kurį laiką uždejo Turkijai ginklų tiekimo embargo, nes graikai pasiskundė, jog amerikiečių ginklais Turkija užėmė dalį Kipro salos, įnešdama disonanso į dviejų valstybių Turkijos ir Graikijos — NATO narių — sągyvenimą. Turkija, nesulaukusi embargo nuėmimo, susitarė su Vakarų Vokietija jos tolimesnio apginklavimo reikalais. Turkija gaus 200 tankų Leopard tipo ir kitų karinių reikmenų. Vokiečiai įsipareigojo sumoderninti Turkijos turimus amerikiečių tankus, kurių priskaitoma apie 2.000.

Kinai apie Brežnevą

Spalių revoliucijos švenčių proga, kinų ir rusų komunistų valdančios klikos apsikeitė „liepsningais“ sveikinimais. Bet tie sveikinimai skirti tik tos šalies galems, ne vyriausybėms. Abiejų raudonųjų galiūnų vyriausybės viena kitos nekentia, keikia ir niekina, viena kita nepasitiki. Štai, vos kelioms dienoms praslinkus nuo sveikinimų apsikeitimo, kinų žinių agentūra NCNA įsakiama pabrėžia,

jog Leonidas Brežnevas meluoja, kalbėdamas apie savo tikrąsias intencijas Angoloje ir laiko jį atsakingu už, kaip jie sako, „krūviną pirtį“, sunaikinant daugiau 100.000 čiabuvių. Sovietai į Angolą siunčia ginklų, amunicijos ir tūkstančius karinių patarėjų, kurie drauge su ten esančiais kubičiais terorizuoja vietos gyventojus. Savo ataką kinų agentūra baigia tvirtindama, jog „...sovietai siekia viešpatauti savo ginklų pagalba Afrikoje. Brežnevas yra užpuolikas ir imperialistas...“

Naftos gamintojų kapitalai Amerikoje

Naftos gamintojų, ypač arabų, kraštų vyriausybės, šiandien gaudamos milžiniškas sumas už išaukštintas po embargo naftos kainas, didelę savo kapitalo dalį investuoja Amerikoje. Labiausiai jie domisi stakais ir investimais į nuosavybes, mažiau tesidomi trumpalaikiais bonais. Investimentai skaitomi bilijonais dolerių. Tą arabų kapitalo plaukimą į šį kraštą su dideliu dėmesiu seka jų priešai, bijodamiesi arabų įtakos didėjimo šiame krašte.

Paslaptingas virusas

Amerikiečių, prancūzų ir belgų medikai priėjo išvados, jog paslaptingoji „krūvina karštligė“ Viduriniojoje Afrikoje pasireiškusi liga, dėl kurios mirė 335 asmenys, yra pavojingiausia žmonių ryškė per pastaruosius 25 metus. Ši liga klaidingai pradžioje buvo pavadinta „žaliųjų beždžionių liga“. Savo auką ji atakuoja taip staiga, jog žmogus nespėja ja užkrėsti kito, nes staiga dėl kraujo išsiliejimo viduriuose miršta. Mokslininkai mano, kad šią ligą sukelia paslap-

*Vardan Jūsų Lietuvos
Vienybė Teisydi!*

tingas virusas, bet ligi šiol nesusekė, kaip jis patenka į žmogaus organizmą. Ši baisi liga ligi šiol palietė tik du Zaire ir Sudano rajonus.

Moterys pilotės

Dažnai kykla klausimas, ar moterys gali būti keleivinių lėktuvų pilotėmis? Sovietų Rusijoje, kur trūkstant vyriškos darbo jėgos, moterys dirba įvairiausių vyrų darbus, yra nemažas skaičius profesionalių pilotėlių. Skandinavų linijose skraido švedė 35 metų amžiaus Turi Wideroe. Nesenai amerikiečių Frontier Airlines užangažavo Emily Howell antrojo piloto pareigoms. Didžiuma oro linijų bendrovių ginasi prieš moterų pastangas būti samdomomis lygiomis teisėmis su vyrais. Vakarų Vokietijoje už piloto teises kovoja profesionali lakūnė Rita Malburg. Nepaisant jos kvalifikacijų, Lufthansa priešinosi jos priėmimui.

RŪPINASI NIJOLĖS SADŪNAITĖS IŠLAISVINIMU

WASHINGTONAS. — Illinojaus kongresmanas Frank Annunzio parašė raštą Valstybės departamentui ir Sovietų Sąjungos ambasadoriui Dobryninui Nijolės Sadūnaitės reikalui. Departamentas prašomas protestuoti dėl Sadūnaitės laikymo sovietų kalėjime, o Dobryninui primenama, kad tai nesuderinama su Helsinkio deklaracija, kurią pasirašė ir jo vyriausybė.

Nijolė Sadūnaitė 1975 m. birželio 17 d. teisme pareiškė:

„ Iš teismo noriu paprašyti, kad išleistumėte į laisvę iš kalėjimų, lagerių ir psichiatrinų ligoninių visus žmones, kurie kovojo už žmogaus teises ir teisingumą“.

LIETUVIAI STEBI HELSINKIO NUTARIMŲ VYKDYMĄ PABALTĖJO RESPUBLIKOSE

MASKVA. Reuterio agentūros iš Maskvos pranešimu, 1976 m. gruodžio 1 dieną penki lietuviai paskelbė Maskvoje, kad jie įsteigė sambūrį, tikslu prižiūrėti, kad sovietai vykdytų Helsinkio nutarimų vykdymą Pabaltijo respublikoms. Taip pat jie kaltino, kad Lietuvoje persekiojama Bažnyčia.

Šis sambūris turi ryšių su disidentų grupe, kuri įsisteigė Maskvoje pereinamą gegužį ir kuri jau paskelbė eilę raportų dėl sovietų nesilaikymo nutarimų žmogaus teisių srityje.

MŪŠŲ ORGANIZACIJOS

Jau pirmieji ateiviai, atvykę į šį kraštą, pajuto reikalą organizuotis. Kur tik atsirado būrelis savų tautiečių, tuoj steigėsi įvairiais pavadinimais ir įvairiais tikslais klubai, draugijos. Daug jų buvo pašalpinės, kad papuolus bedon vieni kitiems galėtų padėti. Siek tiek gusitvarkius ir apsipratus, ir kultūrinė veikla jiems parūpo. Chorai, vaidinimai, koncertai juos jungė ir gailino. Augant organizacijoms, atsirado ir įvairūs savi laikraščiai. Tiesa, kai kurių jų amžius buvo neilgas, bet kiti išsilaikė ligi dabar. Susirūpinta ir knygų leidimu. Didžiausia pagarba ir padėka priklauso Tėvynės Myletojų Draugijai, jau vien už Vinco Kudirkos raštų šešių tomų puošnų išleidimą. Išleista ir daug kitų vertingų knygų.

Visą tą sensesnės kartos veiklą labai ryškiai pavaizdavo praeitą pavasarį Chicagoje surengta „Draugo“ dienraščio paroda. Joje apsilankius tikrai stebėjaisi tuo milžinišku sensesnės kartos darbu. Per savo įkurtas organizacijas, savą spaudą, jie čia surado, kitaip sakant susikūrė, naują tėvynę Lietuvą. Ji buvo jiems brangi ir dėl to, kad ligi Lietuva išsikovojo nepriklausomybę, poeto žodžiais tariant — Lietuva buvo ir tamsi ir juoda... Čia jie rado neribotas laisves, jomis ir naudojosi.

Tarp visos eilės mažesnių, galima sakyti papirpinių draugijų, atsirado ir didžiosios, subūrusios tūkstančius tautiečių. Įkurtas Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, R. Katalikų Susivienijimas, o rusams okupavus Lietuvą — Amerikos Lietuvių Taryba. Amerikos Lietuvių Taryba yra lyg centrinė ašis. Kitos organizacijos bei paskiri jų nariai ALTA visokeriopai remia.

Karo metu daugeliui tautiečių netekus tėvynės, įsteigta pašalpinė draugija BALFAS. Jos uždavinys šelpti į vargą patekusius tautiečius. Balfas dar ir dabar stipriai veikia, padėdamas jo pagalbos reikalingiems.

Po karo lietuviškos kolonijos žymiai pasipildė naujais ateiviais. Kai kurie įstojo į čia jau veikiančias, o kiti kūrė naujas organizacijas. Į jas būrėsi pagal turėtą ar dabar turimas profesijas, kaip: paštininkų, policininkų, agronomų, mokytojų, inžinierių, daktarų ir kitas. Kitos buvo atkurtos jau veikusios N. Lietuvoje. Labai stipri ir gražiai atsikūrė Šaulių Sąjunga. Vien tik Chicagoje ji turi apie 700 narių. Chicago šauliai jau turi įsigiję ir gražiai įsirengę nuosavus namus. Jie aktyviai reikiškiai visose lietuviškoje veikloje, kaip minėjimuose, paradoose, demonstracijose. Ir kultūrinė veikla jiems artima.

Besirūpinanti artimui reikalinga pagalba gražiai veikia Lietuvos Dukterų draugija. Tai yra draugija meilės ir pagalbos reikalingam žmogui, papuolusiam į vargą, ar nelaimės ištiktam.

Senujų rūpesčiais gyvenantis yra ALVUDAS. Jo siela ir centrinė ašis yra dr. J. Adomavičius.

Per Vliką sensesnės kartos veikėjai įsteigė visus lietuvius apimančią Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Tai turėjo būti labai graži, stipri ir reikalinga organizacija visų lietuvių. Bet gaila, kad ji dėtos viltys nepasiteisino. Į šią organizaciją subūrus dar tik labai mažą dalelę laisvojo pasaulio lietuvių, ji pradėjo aizėti iš savo viršūnės. Tas aizėjimas vyksta ir dabar. Būtų gaila, kad ji nepasiekusi savo gražių ir visai tautai naudingų tikslų visai subyrėtų.

Už visą tą didelį kultūrinį turtą, kurį čia radome po karo atvykę naujieji ateiviai, turime būti dėkingi tiems tolimesnės ir netaip tolimos praeties veikėjams. Organizaciniame darbe iš jų daug ko galime pasimokyti. Ypač kantrybės ir tolerancijos. Prieš juos ir linksta mūsų galvos.

P. Venclova

Viktoras Petkus spaudos konferencijoje perskaitė pareiškimą, kur pabrėžiama, kad dabartinė susovietinta Lietuvos respublika yra išdava sovietų armijos įžengimo į jos teritoriją 1940 m. birželio 15 d.

Lietuvių sambūrio nariai minimi šie: fizikas ir žydų aktyvistas Eitan Finkelestein, kun. Karolis Garuckas, Tomas Venclova, Ona Lukauskaitė - Poškienė.

Jie yra padarę ir daugiau kitų pareiškimų.

SANDARA

LITHUANIAN NEWS PAPER

Published Monthly by the
Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE
OF AMERICA

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

General Office

840 West 33rd Street, Ill. 60608

Phone YArds 7-4789

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMŲ KAINA:
In The United States per year \$7.00 Suvienytose Valstybėse metams \$7.00
In Foreign Countries per year \$7.00 Užsienyje metams..... \$7.00

Sandara laikinai leidžiama kas mėnesis,
dėl susidariusių persitvarkymo aplinkybių.

SĖKMINGAS SANDAROS SEIMAS

1976 m. lapkričio 14 dieną, 9 val. ryto, Sheraton Towers viešbutyje, Oak Lawn, Ill.-Chicago artimame priemiestyje, Povilas P. Dargis atidarė ir pravedė AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS SEIMĄ. Seimas praėjo tikrai nuoširdžioje sandarietiškoje nuotaikoje: visi delegatai suvažiavo su dideliais norais ir dideliu pasiryžimu gyvinti organizacijos veiklą ir visu kuo remti savo organo - SANDAROS laikraščio leidimą. Sandaros Spaudos Fondui sudėta aukų apie tūkstantis dolerių. Be to, ponia Edwina Yankus, atvykusi iš Miami, Floridos, taip pat įteikė savo vyro palikimą Sandarai ir savo papildomą auką, t.y. kitą tūkstantį dolerių.

Talgi, Sandaros Spaudos Fondas, vien tik seimui bevykstant, padidėjo pora tūkstančių dolerių. Tikimasi dar daugiau aukų gauti, nes yra jau pasižadėjusių šį Fondą bei Sandaros leidimo reikalus paremti. Lėšos reikalingos ne tik savo laikraščio leidimui, bet ir numatytų mašinų įsigijimui, vykdant spaudos persitvarkymo darbus, Sandaros name taisymui ir kt.

Seimui pirmininkauti išrinktas Povilas P. Dargis, pav. Aleksandras Chaplikas, sekretoriai - Edita Rimkienė ir Juozas Kapačinskis. Mandatų ir nominacijų komisija: Helen Čižauskienė, Antanas Andriulionis, Edwina Yankuvienė. Laiškų, sveikinimų ir aukų komisija: Elena Buchinskienė, Marija Zolpienė ir Antanas Sukauskas.

Visų pirma buvo pagerbti minutės susikaupimu mirę Sandaros veikėjai: Mykolas Vaidyla, Vincas Yankus ir Martynas Kasparaitis.

NAUJA A.L.T. SANDAROS CENTRO VALDYBA

Nominacijos komisijai pasiūlius, išrinkta A.L.T. Sandaros Centro valdyba: prezidentas - Povilas P. Dargis, Pirmasis (Ekzekutyvinis) viceprezidentas - Aleksandras Chaplikas, Viceprezidentai - Alena Devenienė, Casi Oksas, dr. Algirdas Budreckis, Vytautas Uznys, Vladas Bajerčius, Sekretorius ir organo Sandaros redaktorius - Grožvydas J. Lazauskas, Išdininkas - Antanas Vaičaitis, Išdininko pavaduotojas - Juzė Gulbinienė. Išdo globėjai - Juozas Kapačinskis, Helena Čižauskienė, Helena Buchinskienė. Švietimo komisija - Bronius Bajerčius, Antanas Andriulionis, Edwina Yankus. Kontrolės komisija - Ona Jagėla, Antanas Sukauskas, Julius Kuzas, Jr. Sandaros namų trustees - Aleksandras Chaplikas, Juzė Gulbinienė, Edwina Yankus. Teisinis patarėjas - dr. K. Šidlauskas.

Pagal įstatus, Centro valdyba išrinkta dviejų metų kadencijai.

SUDARYTAS MYKOLUI VAIDYLAI PAMINKLO STATYMO KOMITETAS

Sandaros seimas išrinko Mykolui Vaidylai Paminklo Statymo Komitetą: Vytautas Uznys, Juozas Kapačinskis, Julius Kuzas, Jr. Reikia manyti, kad šis komitetas, sėkmingesniais darbais, į komitetą koptyuos daugiau narių.

Norintieji savo aukomis prisidėti prie Mykolo Vaidylos paminklo statymo prašome aukas siųsti Sandaros adresu: Mykolo Vaidylos Paminklo Fondui, 840 W. 33rd Street, Chicago, Illinois, 60608.

AUKOS SANDAROS SPAUDOS FONDUI, SANDAROS SEIMO PROGA

Seimo metu delegatai aukėjo:
\$ 952.20 - Vinco Yankaus palikimas - auka (įteikė Edwina Yankus)
\$ 50.00 - papildoma Edwinos Yankuvienės auka.
\$ 100.00 - Povilas P. Dargis
\$ 100.00 - Aleksandras Chaplikas
\$ 100.00 - Dr. Vytautas Dargis
\$ 100.00 - Julius Kuzas, Jr.
\$ 100.00 - Antanas Andriulionis
\$ 50.00 - Dalia Bobelienė
\$ 40 - Antanas Vaičaitis
\$ 30.00 - Chicagos Sandaros 25 kuopa
\$ 25.00 - Pittsburgh o Sandaros 36 kp.
\$ 25.00 Euphrosine Mikužis
\$ 20.00 Genovaitė Meiliūnienė
\$ 20.00 - Grožvydas Lazauskas
\$ 20.00 Vladas Bajerčius
\$ 15.00 - Antanas Stankus
\$ 15.00 - Kazys Šidlauskas
\$ 10.00 - Elena Buchinskienė
\$ 10.00 - Elena Čižauskienė
\$ 10.00 - Antanas Sukauskas
\$ 8.00 - Marijona Zolpienė
\$ 5.00 - Pranas Šulas
\$ 5.00 - Edita Rimkus

TAM PAČIAM TIKSLUI GAUTOS AUKOS TUOJ PO SEIMO

L. T. Sandaros 29 kuopos nariai (Detroitė) Seimo proga Sandaros Spaudos fondui aukėjo:
\$ 100.00 - Feliksas Motuzas
\$ 20.00 - Petras Januška

\$ 10.00 - Juozas Tamošiūnas
\$ 10.00 - Antanas Norus
\$ 10.00 - Mykolas L. Balčiūnas
\$ 5 - Antanas Sukauskas

LAI GYVUOJA SANDARA IR LIETUVA

Šiuos žodžius įrašė į savo sveikinimą Sandaros seimui Nadas ir Julia Rastėnė, kartu pridėdami \$ 50.00 auką.

Savo sveikinime jie taip rašo:
Gerbiamieji delegatai: Sveikiname Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Seimą ir linkime, kaip ir praityje, taip ir ateityje, kad "Sandara" veiktų Lietuvos išlaisvinimui ir Amerikos lietuvių labui.

Atminčiai "Sandaros" darbų ir garbingo a. a. Mykolo Vaidylos veiklos, primkite mūsų auką. Lai gyvuoja "SANDARA" ir LIETUVA.

TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ D-JOS CENTRO VALDYBOS POSĖDIS

TMD yra viena iš garbingiausių lietuvių organizacijų. TMD išleido apie 20 stambių veikalų - knygu, jų tarpe DR. VINCO KUDIRKOS RAŠTUS ir pastaruoju laiku DR. VANDOS SRUOGIENĖS "LIETUVOS ISTORIJA".

Tėvynės Mylėtojų Draugija tą pačią dieną tame pačiame viešbutyje turėjo savo Centro Valdybos posėdį, kurį 2 val. p.p. atidarė TMD Centro Valdybos pirmininkė GERTRUDA B. DARGIENĖ. Toliau posėdžiui pirmininkavo Povilas P. Dargis. Dalyvavo kiti valdybos nariai:

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIME: Alto pirmininkas dr. K. Bobelis ir sandarietė Teodora Kuzienė. Ji, kaip Lietuvių Prekybos Rūmų vicepirmininkė, ALTui įteikia LPR vardu auką - čekį. Nuotrauka - V. Noreikos.

Dalia Bobelienė, Martinas Gudelis, Helena Buchinskienė, Edita Rimkienė, A. Chaplikas, Helena Čižauskienė ir Ona Biežiene. Tartasi apie ateities darbus. Pasiūlyta išleisti kondensuotoje formoje (viename tome) Dr. Vinco Kudirkos rinktinius raštus, t.y. tuo atveju, jei išrinktoji komisija tam pritaris ir jei po to Centro Valdyba duos galutiną aprobatimą šios knygos išleidimui.

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE ORGANIZATORIŲ PASITARIMAS

Chicagos ir apylinkės SLA organizatorių ir finansų sekretorių pasitarimas, sykiu su SLA Pild. Tarybos nariais, įvyko tame pačiame viešbutyje 1 lapkričio 14 d. 5 val. p.p.

Šis susirinkimas sušauktas, tikslu supažindinti SLA veikėjus su vykdomojo vajeaus nauju planu, naujiems nariams į SLA įrašyti.

SLA prezidentas Povilas P. Dargis pareiškė, kad Pildomoji Taryba nutarė papildyti dabartinį "90-ties Metų Sukatuvinių Vajų" specialiai prirngtu nauju planu. Jis dar pabrėžė, kad pirmiausiai SLA kreipia dėmesį į SUSIVIENIJIMO narius, duodant jiems galimybę apsidrausti papildomai atskira apdrauda, kuri dar daugiau patenkintų nario asmeniškumą ar jo šeimos bendrus interesus. Ir todėl suteikta galimybė nariams apsidrausti nuo vienerių metų iki pat 70 metų amžiaus, nereikalaujant sveikatos patikrinimo. Paėmus nariui šią papildomą apdraudą, pirmaisiais metais duodama 45% mokesčių nuolaida. Ši apdrauda duodama tik vieno arba dviejų tūkstančių dolerių sumai. Tokiomis pat sąlygomis gali būti įrašomas ir visai naujas narys, bet tik šio vajeaus metu, kuris tęsis 6-sis mėnesius.

Po SLA prezidento pranešimo susirinkę Chicagos ir apylinkės kuopų veikė-

jai davė paklausimus, į kuriuos Pild. Tarybos nariai išsamiai atsakė bei paaiškino. Po susirinkimo dalyviai buvo pavaišinti.

SLA PILDOMOSIOS TARYBOS POSĖDŽIAI

Lapkričio 15 ir 16 dienomis toje pat vietoje įvyko ir SLA Pildomosios Tarybos posėdžiai. Posėdžius pravedė SLA prez. Povilas P. Dargis. Pildomoji Taryba apsvartė net 24 skirtingus reikalus. Ypatingas dėmesys skirtas NAUJO SPECIALIAUS VAJAUŠ sėkmingam pravedimui, raginant visus SLA veikėjus padirbėti ir apvainkuoti šį VAJŲ šimtais naujų narių.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Lapkričio 13 d. tame pačiame Sheraton Towers viešbutyje vyko ALT-bos metinis suvažiavimas.

Iš A.L.T. Sandaros į Amerikos Lietuvių Tarybą išrinkti: Alena Devenienė, Grožvydas Lazauskas, dr. Vytautas Dargis, Juozas Kapačinskis, Antanas Andriulionis, į valdybą - dr. Kazys Šidlauskas ir Teodora Kuzienė.

PO DARBINGOS SAVAITĖS

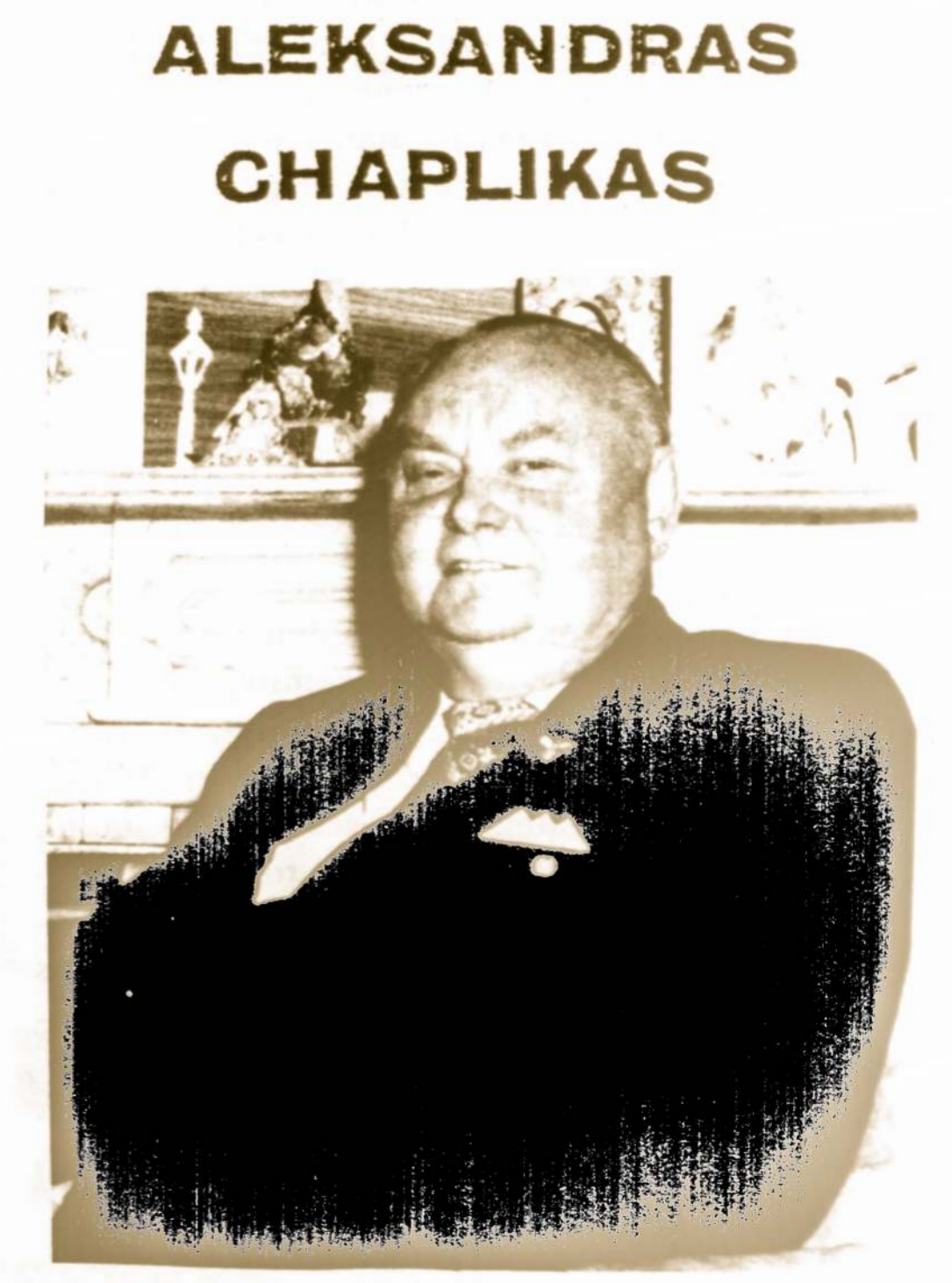
Po visų šių seimų - suvažiavimų ir posėdžių paklaustas SLA prezidentas Povilas Dargis, ar jis nepavargo veddamas Amerikos Lietuvių Tarybos, Sandaros, Tėvynės Mylėtojų Draugijos, SLA pildomosios Tarybos ir veikėjų posėdžius ir suvažiavimus, jis gi gyvai atsakė, kad jis jaučiasi gerai, o ypač patenkintas, kad visų organizacijų suvažiavimai praėjo sklandžiai ir pakeltu ūpu.

ALEKSANDRAS CHAPLIKAS

POVILAS P. DARGIS

POVILAS IR GERTRUDA DARGIAI LINKI VISIEMS SANDARIEČIAMS IR TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ D-JOS NARIAMS LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ.

Sandaros viceprezidentas Aleksandras Chaplikas linki visiems sandariečiams, TMD ir SLA nariams, o taip pat ir visiems Amerikos lietuviams GERŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ 1977 M E T Ų !

FELIKSAS MOTUZAS

SUKAKTUVININKAS

FELIKSAS MOTUZAS, buvęs ALT Sandaros centro valdybos sekretorius, atšventė 85 metų amžiaus sukaktį.

Feliksas Motuzas gimė 1891 m. vasario 2 d. Šiaulių apskr., Joniškio vls., Rudiškių bažnytkaimyje, mažžemio ūkininko šeimoje. Pradžios mokslą gavo pas savo dėdę, aušrininką Juozą Motuzą. Toliau mokėsi pas vargoninką Joną Merkelį. Iš jų F. Motuzas išmoko skaityti, rašyti, knygą mylėti bei suprasti knygos skaitymo didžią reikšmę gyvenime. F. Motuzas, dar visai jaunas būdamas, jau dalyvauja J. Merklio suorganizuotame jaunimo ratelyje. Šio ratelio tikslas buvo šviestis per dainas, žaidimus ir vaidinimus.

F. Motuzas, vos 11 metų teturėdamas, 1902 metais pasirodė veikalo "Aušra Giedroje" vaidinime. Nepatiko rusų žandarams Lietuvoje rengiami vaidinimai ir kita lietuviška veikla. Artimas F. Motuzo gimėnaitis buvo priverstas palikti Lietuvą ir prieglobstį rasti Amerikoje.

1905 m. vasarą per atlaidus Joniškioje dėdė J. Motuzas sušaukė didelį susirinkimą. Susirinkime kalbas sakė iš kitur atvykę lietuviai - veikėjai. Atsiųsti rusų dragūnai tą susirinkimą žiauriai išvaikė ir keletą dalyvių ant bažnyčios

laiptų nušovė. Nušautų tarpe buvo ir F. Motuzos dėdė J. Motuzas. Žiaurus dragūnų elgesys ir dėdės žuvinimas jaunam Feliksui padarė nepaprastą įspūdį, bet vienkartinę idealistą dar labiau užgrūdino kovoti už lietuvių ir dėl Lietuvos. Nuo dabar jis dar didesniu uolumu, dar didesne rizika ir pasišventimu platinė lietuviškas knygas, jas dalino, prieš rusus nukreiptus atsišaukimus naktimis ant namų, medžių bei stulpų kiljavo. Sukaktuvininkui spaudos darbas nebuvo svetimas. Pirmoji jo korespondencija buvo atspausdinta 1911 metais Rygos Naujienose. Be to, tais laikais daugiausia į Vilniaus Žinias, Ūkininką ir kitus.

Kada atėjo laikas stoti kariuomenėn, jaunas idealistas atsidūrė prieš didelę problemą: kaip galima tarnauti Tėvynės pavergėjui, brolių žudytojui? - Ne, netarčiau, bėgsiu Amerikon! - Ir taip 1913 metais F. Motuzas atvyko į Chicago, kur pabuvęs porą metų, persikėlė Detroitan, kur ir dabar tebegyvena.

Detroito F. Motuzas su žmona Veronika, su "Dūšia ir kūnu" įsijungia į visuo meninę - organizacinę veiklą. Dainuoja choruose, organizuoja vaidybos ratelius, vaidina, režisuoja, deklamuoja... Suorganizavo tuo metu geriausią Detroito "Dailės" chorą, 1917 metais, drauge su M. Petrausku - Lietuvos Operos Draugija, stato operas...

Sukaktuvininką pažįsta beveik kiekvienas Detroito lietuvis. Jis yra aktyvus narys - organizatorius Susivienijimo Lietuvių Amerikoje, Detroito Lietuvių Organizacijų Centro, Tėvynės Mylėtojų Draugijos, Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros, Radijo Klubo, Detroito Lietuvių Namų Draugijos, Dariaus ir Girėno Klubo, Detroito Žurnalistų skyriaus ir Šiaulių kuopos. Daugumoje šių organizacijų jis yra valdybose, o kai kurių Garbės narys. F. Motuzas čia, Amerikoje, daugiausia rašė į šiuos laikraščius: Sandarą, Tėvynę, Naujienas, Dirvą.

Yra parašęs ir jau Naujienose atspausdinta, tik dar neįrašyta, jo atsiminimų knyga. Deja, jis šiuo metu ne tik jau nerašo, bet akims nusilpus vargiai ir paskaito. Feliksas Motuzas yra mąlonaus būdo, didelio takto visuomenininkas. Su visais gražiai sugyvena. Jis nesiskiria senųjų ateivių nuo naujųjų - visus vienodai vertina, su visais gražiai sugyvena.

Antanas Grinius

M. KASPARAITIS

MYKOLAS KASPARAITIS „Dėl Lietuvėlės aš galiu dirbti dieną, naktį.“

1976 m. lapkričio 1 d. mirė ilgametis lietuviybės puoselėtojas, Sandaros, TMD ir SLA veikėjas, buvęs Racine Altos sk. pirmininkas Martynas Kasparaitis, pastaruoju metu gyvenęs Downers Grove, Ill.

Jis gimė 1891 m. liepos 13 d. Meldinių km., Rozalimo vls., ūkininkų šeimoje. Jo tėvas buvo susipratęs lietuvis, kovojęs prieš lietuviškos spaudos draudimą. Jis tai įskiepijo savo sūnui Martynui, išmokė jį lietuviško rašto namuose, nes tuometinėse mokyklose lietuvių kalba buvo draudžiama.

1911 m. gegužės mėn. Martynas išvyko į Ameriką ieškoti laimės. Apsistojo Waukegan, Ill. kur gavo darbą geležies liejykloje po 15 centų į valandą. Mirkdamas prakaito ir dulkių bei dūmų sukuriuose, apsvylė Amerika ir galvojo grįžti į Lietuvą, kai tik užsidirbs pinigų kelionei. Tačiau tiek negalėjo sutaupyti, nors nerūkė ir negėrė. Iš Waukegan persikėlė į Racine, Wis., kur gavo lengvesnį darbą ir apsiprato. Stengdamasis padėti savo tautiečiams čia ir rusinamoje Lietuvoje, suprato, kad toks padėjimas lengviau atsiekiamas per organizacijas ar sambūrius, todėl aktyviai į jas įsijungė. Pasirinko tautinę demokratinę srovę - TMD, SLA ir ALT Sandarą.

Kai Lietuva pasiskelbė nepriklausoma, skubinosi jai padėti. Rinko aukas, platinė Lietuvos laisvės bonus, kurių išplatino 20 tūkstančių dolerių sumai. 1930 Vytauto Didžiojo metais nuvyko aplankyti pasiilgtos Tėvynės. Labai apsidžiaugė pamatęs padarytą didelę pažangą. Savo įspūdžius aprašė „Sandaroje“. Lietuvoje apsisėdė su Veronika Kazlauskaitė. Juodu išaugino dvi dukras - Danutę ir Mildą.

Suprasdamas gimtosios kalbos reikšmę lietuvių išlaikymui išsivijoje, nors pats nebūdamas didelio išsimokslinimo, įsteigė lietuvių kalbos mokyklą. Ne su vienu čia gimusius lietuvių kalbant, paklausus, kur išmoko lietuviškai, sulauki atsakymo: „Martynuko mokykleleje“.

Bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje - „Sandaroje“, „Vienybėje“, „Tėvynėje“, „Naujienose“ ir kt. Buvo apsisvertęs darbais, bet visur suspėdavo ir vis naujus darbus organizuodavo. Ypač pagausėjo darbų, kai 1935 m. buvo išrinktas TMD centro valdybos sekretorium ir knygium.

Pasiekusi žinia, kad 1940 m. birželio 15 d. rusai vėl okupavo Lietuvą, labai sukrėtė Amerikos lietuvius, ypač tuos, kurie jau žinojo, ką reiškia svetimųjų prispauda. Sujudę protestavo. Įsteigė Amerikos Lietuvių Tarybą ir vėliau Balgą. Martynas buvo tų veikėjų pirmose eilėse. Ilgus metus buvo Racine Altos skyriaus valdybos narys ir pirmininkas. Organizavo tremtinių šalpą ir rūpinosi jų perkėlimu iš karo nuniokotų kraštų į Ameriką. Kiekvieną progą stengėsi išnaudoti lietuviško reikalo garsinimui.

„Dėl Lietuvėlės aš galiu dirbti dieną, naktį“, - sakydavo velionis. Ir tikrai tai tęsėdavo. To-

dėl jį visi gerbė ir noriai kartu dirbo. Per beveik 60 metų, kuriuos pragyveno Racine lietuvių kolonijoje, jis buvo lietuviško darbo patriarčas, rodęs pavyzdį kitiems. Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas LSST Žvaigždės medaliu.

Kai sveikata pradėjo silpnėti, iš Racine persikėlė pas dukterį Mildą ir žentą Albiną Gedspudus į Rockford, Ill. Iš ten kartu su žento šeima persikraustė į Downers Grove, Ill. Del ligos kelis mėnesius nekėlė iš patalo. Mirė slaugomas žmonos Veronikos ir dukters Mildos, kuri yra gailestingoji sesuo.

A. a. Martyno laidotuvės įvyko Racine, Wis. Atsiveikininimą su velioniu suorganizavo Altos skyrius. Kalbėjo M. Tamulėnas, dr. Adolfas Palaitis ir Vl. Vilcinas. Rožinį atkalbėjo kun. J. Kupris, MIC, šv. Kazimiero parapijos klebonas. Vykdamas velionies žmonos pageidavimą, artimieji ir organizacijos vietoje gelii aukojo Altai.

Laidotuvių dieną pamaldas laikė ir pamokslą pasakė velionies kaimynas iš to paties Meldinių km. kun. Anicetas Tamošaitis, S. J. Jis pasisakė, kad gerai prisimena Martyno lankymąsi Lietuvoje 1930 m., nors tada buvo tik septynerių metų.

Ilga vilkstinė automobilių palydėjo velionį į šv. Kryžiaus kapines, kur jis atsigulė „amžinam miegui“, nes taip gyvas būdamas įsivaizdavo mirtį.

Ilsėkis ramybėje, ištikimas Lietuvos sūnau, vertingai jos nusipelnęs! Mes likę stengsimės tęsti Tavo pradėtus ir neužbaigtus darbus, kurie taip reikalingi pavergtos Tėvynės - Lietuvos išlaisvinimo veiklai.

P. Petrušaitis

LINKSMŲ KALĖDŲ ir LAIMINGŲ

NAUJŲJŲ METŲ

LINKIME VISIEMS MŪSŲ KLIENTAMS, MUZIEJAUS LANKYTOJAMS IR VISAI LIETUVIŠKAI VISUOMENEI

TRYŠ SEIMOS GENERACIJOS APTARNAUJA MŪSŲ KLIENTUS!

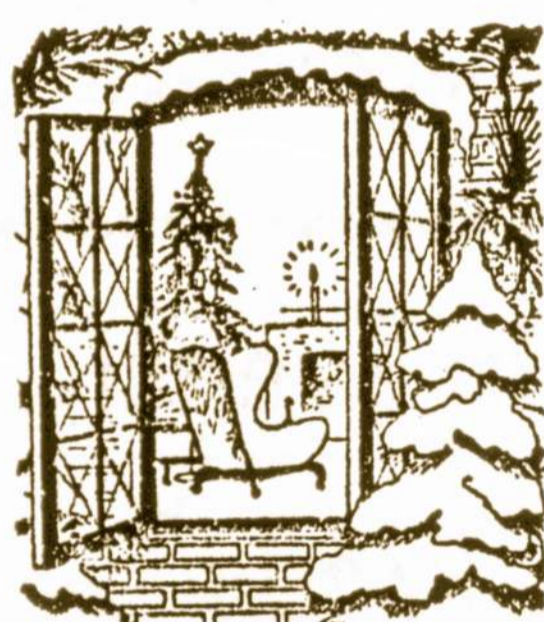
Stanley III Stanley Sr. Stanley Jr. Robert

Balzekas Museum of Lithuanian Culture

BALZEKAS MOTOR SALES, INC. 4030 ARCHER AVENUE - PHONE VI 7-1515 CHICAGO, ILL. 60632

Laimingų Naujų Metų

VISIEMS LIETUVIAMS.

Bridgeport Delicatessen

3263 So. Halsted Street ROMUALDAS URBONAS Savininkas

Linksmų Žiemos Švenčių ir Laimingų Naujų Metų!

TAMPOS

LIETUVIŲ KLUBAS

Tamos Lietuvių Klubo valdyba: Jonas Kalpokas - pirm. Pranas Šeštokas - vicepirm. Aleksas Dičpetris - sekr. Stella Olenick - išd. Pranas Parmalis - maršalka.

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų visiems geros valios lietuviams linki

Lietuvių MOTERŲ PILIEČIŲ LYGA VALDYBA ir NARĖS

Linksmų Žiemos Švenčių ir Laimingų Naujų Metų!

LINKIME GIMINĖMS, DRAUGAMS IR PAŽĪSTAMIEMS

ANTHONY & VINCENTE POWEL (POVILONIAI)

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linki taupytojams ir visiems Chicagos ir jos apylinkių lietuviams

Direktoriai ir Valdyba

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2% PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNTS PAID QUARTERLY AT BRIGHTON FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION HIGHEST RESERVES 4071 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 TEL.: LA 3-8248 (WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4% PER ANNUM \$5000 or more minimum 30 months

6 1/2% PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min

LINKIU VISIEMS SLA NARIAMS, SANDAROS SKAITYTOJAMS IR VISIEMS LIETUVIAMS DARBINŲ NAUJŲ METŲ! TEGUL ŠIOS ŠVENTĖS MUS DAR LABIAU PASKATINA SVARBIEMS DARBAMS MŪSŲ DRAUGJOSE IR ORGANIZACIJOSE.

EUPHROSINE MIKUZIS S.L.A. Izdininkė

DIEVO KARALYSTĖS ŽINIOS

Tęsinys Nr. 5

Žvaigždžių judėjimai, esą, neprotingo atsitikimo išdava. O kam man tikėti to- kia teorija, kuomet aš kasdien matau į- rodymus apie vadovaujančią Intelligenci- ją?

Pažvelgęs į žvaigždes pastebi, kad kiekviena iš jų keliauja savuoju keliu, arba - pamatęs, kaip iš sėklos išauga medis, arba - kaip kūdikis užauga į su- augusį žmogų, - ar dar benorėsi svajoti, kad viskas tai yra tik aklo atsitikimo iš- dava? Aš negaliu taip manyti.

Kodėl aš turėčiau užsiginti viso pa- saulio stebėtinu dalyku tvarkančios Inte- ligencijos? Man, kaip žinovui, tie dalykai labai aiškūs. Buvo aišku pranašams prieš 3 000 metų. Nuo laukinio žmogaus iki aukščiausio Pranašo, rodėsi, visuomet buvo aišku, kad viskas užpakalyje yra aiški Intelligencija.

Visame tame, ką mokslas atrado, nėra nieko tokio, kad būtų tam priešin- ga. Iš tikrųjų, juo giliau mokslas įeina į visatos įstatymus, juo labiau mes įsi- tikiname į Intelligentišką Dievybę".

Taigi, dar pasirodo, kad svarbiau- sias dalykas yra nutarti, kaip ir iki kokie laipsnio šitas Protingas Sutvertojas yra apreiškęs žmogui savo tikslus, ypač sa- vo planus apie patį žmogų.

Biblija sako esanti tokiu apreiškimu, ir mūsų tema bus statoma ant šio pagrindo. Esamoji karta buvo išmokyta ir įti- kinta, kad, esą, negalima pasitikėti Bib- lija, kaip įkvėptu palydovu. Tačiau Krik- ščionybė taip yra sujungta su Biblija, su Senu ir Nauju Testamentu, kad ją at- metus arba įsitikinus, kad ji nepatikėti- na, mes turime taip pat mesti šalin Krikščionybę.

Vienok, mes tvirtiname, kad yra vidujinių ir išorinių įrodymų, kad Bib- lija yra įkvėptasis Dievo žodis. Net ir abejingi žmonės pripažįsta, kad kur tik ir kokiame tik laipsnyje Biblijos įtaka buvo jaučiama, jos moralinė jėga pada-

re pasaulį geresniu. Dėl to ji buvo vadi- nama civilizacijos žiburiu.

Nebūtų šiandien pasaulinės krizės, jeigu va ldančios klasės ir įvairių tau- tų minios būtų ištikimai, nuo širdies, vykdytų Biblijos Įstatymus. Taigi, Biblija, kuri turėjo taip daug jėgos dėl gero, ir kuri per ištikus šimtmečius turėjo daug įtakos didelėse pasaulio Mi- niose.

Kas domitės Tiesa, mes prisiūsime veltui knyga - "Dievo Amžių Planas", 374 puslapiai.

Kreipkitės šiuo adresu:
LITHUANIAN BIBLE STUDENTS
550 Sycamore Rd.

La Salle, Illinois, 61301

(Apm. pr.)

M. VAIDYLA

AMŽINYBĖN

PALYDINT

Dirbkime Lietuvos išlaisvinimui ir lietu- vybės išlaikymui vieni kitiems padėdami, kaip tai darė a. a. Mykolas Vaidyla

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SAJUN- GOS CENTRO VALDYBOS PIRM.
KUN. J. VAIŠNIO ŽODIS

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos cent- ro valdybos vardu pirmiausia norė- čiau pareikšti nuoširdžią užuojautą a. a. Mykolo Vaidylos giminėms, ar-

SKAITYKITE IR REMKITE

SANDARA

LINKSMIAUSIŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

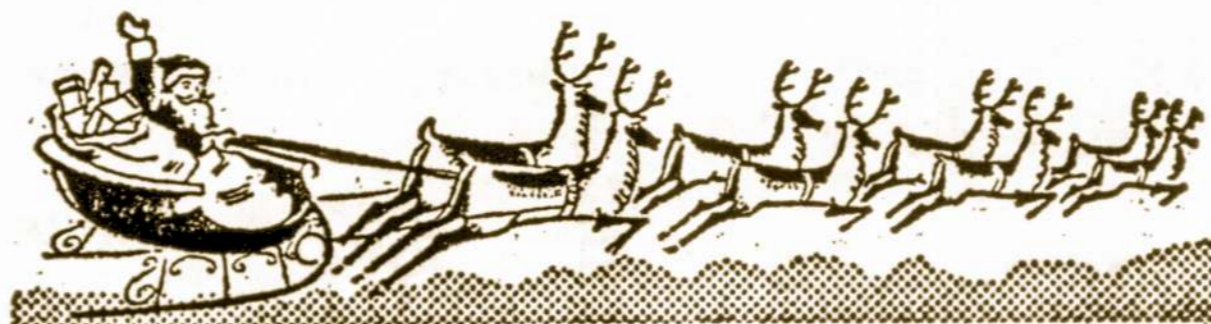
Laimingų Naujųjų Metų
Visiems draugams ir visiems Lietuviams
TEODORA KUZAS
6840 South Artesian Avenue

Linksmiausių Kalėdų Švenčių
Laimingų Naujų Metų
Visiems klientams Lietuviams
ZOLP'S MILLWORK
Lietuvių įstaiga

Dirbam įvairių mierų langus
MARIJONA ZOLPIENĖ, Savininkė
3554 South Halsted Street Chicago, IL
Tel.: YA 7-2576

Linksmų Kalėdų Švenčių

LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

LINKIU SANDAROS ŠTABUI
VISEMS SANDARIEČIAMS IR
VISEMS GEROS VALIOS LIETUVIAMS

Juzė Gulbinienė

Linksmiausių Kalėdų Švenčių
Laimingų Naujų Metų!
Visiems Chicagos Lietuviams
Žemaičių Kultūros Klubas

Joseph Skeivys — pirmininkas
Frank Padžiūkas — vice-pirmininkas
Rožė Didžgalvis — nutarimų raštininkė
Alfonsas Kizlaitis — finansų raštininkas
Leo. Giniotis — išdininkas

timiesiems ir draugams. Kai mes susirenkame atsivieškinti su kokiu nors mielu žmogumi, daug apie jį kalbame, daug girdime kalbų, bet vi- si suprantame, kad tos kalbos miru- siam negali nei padėti, nei pakenkti. Tos kalbos yra naudingos tik mums, kurie čia pasilieiname, kad išvirtus vienam stulpui, pabaigus šią kelionę vienam mūsų veikėjui ir dar nebai- gus visų tų darbų, kuriems jis buvo pasiryžęs, kad mes tuos darbus tęs- tume. Tik tokiu būdu mes parodysim didžiausią įvertinimą, didžiausią pa- garbą tiems, kurie iš mūsų išeina.

Aš čia norėčiau prisiminti tik po- rą sričių iš a. a. Mykolo Vaidylos veiklos, kurios man sukelia nusiste- bėjimą ir pagarbą. Pirmoji sritis- tai žurnalistinė veikla. Jis pradėjo "Sandarą" redaguoti 1929 m. Todėl šie metai yra 47-ji. Aš manau, kad nėra nė vieno kito mūsų redaktori- arius, kuris taip ilgai, taip pastoviai, su tokia meile, tokiu pasišventimu būtų dirbęs tą žurnalistinį darbą. Už- tat ir dabartinė Lietuvių Žurnalistų Sąjungos centro valdyba, įvertinda- ma tą jo darbą, neseniai jį išrinko šios Sąjungos garbės nariu.

Kita sritis-tai jo visuomeninė veikla, kuri man taip pat kelia dide- lį nusistebėjimą ir didelę pagarbą, ypač prisimenant jo veiklą Ameri- kos Lietuvių Taryboje. Tą Tarybą beveik nuo pat jos pradžios sudarė keturi "didieji", tie keturi stulpai, ant kurių taip tvirtai stovėjo ALTA, tai: a. a. Šimutis, Grigaitis, Olis ir dabar paskutinis iš tų keturių stul- pų išvirtęs a. a. Mykolas Vaidyla.

Dėl ko ta veikla ALTe kelia nusi- stebėjimą ir pagarbą? Kas pažino tuos keturis asmenis, tas žino, kad jie buvo labai skirtingi, kad jie pri- klausė skirtingoms partijoms, jie buvo visiškai skirtingų ideologijų, bet tą bendrą darbą jie sugebėjo vie- ningai dirbti ir jų toji Amerikos Lie- tuvių Taryba, aš manau, kad pergy- veno tikrai auksinį savo amžių ir to- ji organizacija tiek padėjo ir Lietu- vai, ir čia išeivijai, kad jos vardas turės būti įrašytas į mūsų istoriją aukso raidėmis. Tad mūsų stebina- tas sugyvenimas įvairių srovių as- menų, tas bendras darbas, toji tole- rancija. Ir jeigu mes žvelgiame į da- bartinę mūsų visuomenę, kažin ar mes tokius pažymius čia matysime, ar yra ta vienybė.

Jeigu mes čia šandie norime pa- reikšti pagarbą a. a. Mykolui Vaidy- lai, o kartu su juo ir kitiems trims anksčiau iškeliausiems-kartu vi- siems keturiems stulpams, ant kurių laikėsi lietuviybė, kurie tiek daug pa- dėjo ir Lietuvai, -stenkimės vieni kitus suprasti, vieni kitiems paduoti ranką, susitikti, susitarti dėl veiklos sričių, kurių yra tiek daug ir kurios yra tokios didelės, kur darbo yra be- galės, kad jo visiems užteks. Dirbki- me tą bendrą darbą užmiršę viso- kius asmeniškumus. Nepamirškime, kad mums prieš akis yra didelė pa- reiga, kurios dar neįvykdė tie keturi didieji vyrai: Lietuva dar nėra laisva. Tad dirbkime Lietuvos iš- laisvinimui ir lietuviybės išlaikymui visi vieni kitiems padėdami, kaip tai darė a. a. Mykolas Vaidyla.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

IR

LAIMINGŲ
NAUJŲ
METŲ

DAN KURAITIS

KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR NAUJŲ METŲ PROGA SVEIKI- NAM ŠAVO NARIUS IR KLUBUI PRĮJAUČIANČIUS, LINKĖDAMI DŽIAUGSMO, SVEIKATOS IR DAUG LAIMĖS

JONIŠKIEČIŲ

LABDARYBĖS IR KULTŪROS

KLUBAS

JULIA SACAUSKAS - pirmininkė
HELEN WENGELAUSKAS - vicepirmininkė
ANTOINETTE KALYS - nutarimų raštininkė
BIRUTĖ RAŠINSKAS - finansų raštininkė
VALERIA SAMUOLIS - išdininkė
EMILY SURWILL - Kasos globėja
ANTOINETTE KALYS - korespondentė

Linksmų Kalėdų Švenčių

Laimingų Naujų Metų

SVEIKINAM
SANDAROS REDAKCIJĄ,
SANDAROS ADMINISTRACIJĄ
SKAITYTOJUS IR
VISUS RĖMĖJUS

S. L. A. 134-TA MOTERŲ KUOPA
Valdyba ir narės

KALĖDŲ ŠVENČIŲ

IR NAUJŲJŲ

1977 METŲ PROGA

Adv. Charles P. Kal

2649 West 63rd Street, Chicago, Ill.

NORĖTUME, KAD GEROS VALIOS LIETUVIŲ TARPE GYVUOTŲ VIENYBĖ, STIPRYBĖ IR BROLYBĖ, KAS YRA REIKALINGIAUSIA YPATINGAI ŠIUO MOMENTU. TIK TADA MES GALĖSIME PASIDIDŽIUOTI, KAD ESAME LIETUVIAI.

Charles P. Kal, Darwin Kal ir Helen Kal.

SVEIKATA BRANGUS TURTAS

Rašo Dr. A. J. Gusenas

SAUGOKIME VAIKUS NUO RŪKYMO

Argi mes nors truputį pamąstome apie rūkymą, jog jis yra pavojingas ir kenksmingas mūsų sveikatai.

Nėra žinių, nuo kada žmogus pradėjo rūkyti. Tik tiek žinoma, kad rūkymas buvo praktikuojamas prieš tūkstančius metų.

Seniau tiek daug žmonių nerūkė, kaip kad nūdien. Dabar rūko vyrai, moterys, seni ir jauni, berniukai ir mergiotės, pradinės mokyklos amžiaus.

Nūdien cigaretės parduodamos visiems, net ir mokyklinio amžiaus vaikams. Jas reklamuoja per radio ir spaudą, tartum jos nebekensksmingos žmogaus sveikatai. Bet taip nėra. Nuo rūkymo padidėjo ir nikotino sukeliama liga. Tačiau, Sveikatos Departamentas buvo priverstas pradėti tyrinti cigarečių rūkymo kenksmingumą ir nuo jo sukeliančias ligas.

Sveikatos centrų surinktos statistikos duomenys rodo, kad žmonių mirtingumas padaugėjo net 100 procentų, nuo vėžio ir širdies ligų, dėl didelio rūkymo cigarečių. Sveikatos tyrimų centrai pranašauja, kad šiemet vienas iš šešių rūkoriaų mirs nuo vėžio arba nuo širdies smūgio.

Nerūkoriai gyvena nuo 10 iki 20 metų ilgiau, negu rūkoriai, kurie surūko vieną pakelį cigarečių per dieną. Rūkoriai daž-

niausiai suseraga lūpu, liežuvio, ryklės ir plaučių vėžiu. Jie gauna širdies smūgį nesulaukę 50 metų amžiaus. Pusė jų miršta nuo širdies smūgio, prieš gydytojui suteikiant pirmą pagalbą.

Rūkoriai apserga chronišku bronchitu, emphysema, skrandžio opomis — augliais ir chronišku vidurių sukietėjimu.

Rūkymas sužaloja ir dantis, nesvarbu ką kas rūko: pypkę, cigaretę ar cigarą. Nuo rūkymo dantys paruduoja arba pa juoduoja. Dantų dantenos nyksta, mažėja, atkrita nuo dantų. Dantenos paraudonuoja, patinsta, skauda, kraujuoja ir pūliuoja, o žandikaulis genda, dantys pradeda klibėti ir kristi.

Rūkoriai ir alkoholikai būna aukomis piktybinių auglių, kuriuos ir specialistas gydytojas nepagydo. Po danties išrovimo, rūkoriai burnose labai sunkiai žaizda gyja ir dažnai prisimeta infekcija, padarydama taip lengvai nepašalinamų komplikacijų. Rūkymas neša žalą ne tik dantims, bet ir visam žmogaus kūno organizmui.

Brangieji, nustokite save nuodiję rūkymu. Tada būsite daug sveikesni ir nuo vėžio, ir nuo širdies ligų laisvesni. Labiausia, savo vaikus saugokite nuo cigarečių rūkymo. Vaikams reikia išaiškinti, prie ko prives jaunystėje rūkymas. Už tai jie užaugę bus jums dėkingi!

LITHUANIA MINOR STUDIA LITUANICA III

In the aftermath of World War II the political status of Eastern Europe has undergone a profound change and with it the way of life of its peoples. The area most radically affected by the war and the decisions of the war allies — Great Britain, the United States and the Soviet Union — is the northern part of the former province of East Prussia. One area of East Prussia is known as Lithuania Minor or Prussian Lithuania. Although her history and ethnography is rich in material of interest to scientists in many fields, little is known about Lithuania Minor's past and people to the English-speaking public. The reason: a scarcity of publications in the English language.

In an attempt to narrow this gap and to enable the English-speaking public to acquaint itself with the extent and meaning of the post-war changes of the area, the Lithuanian Research Institute, Inc., has published a collection of six scientific studies: *Studia Lituanica III. A Collection of Studies on Her History and Ethnography*, edited by M. Brakas (304 pages, 59 maps and illustrations). The studies deal with: Lithuania Minor's history as shaped by international treaties through seven hundred years; the attention the former Kingdom of Prussia paid to the area's ethnography by using the name "Kleinlitauen" ("Lithuania Minor") in its cartography and by promulgating its decrees and proclamations in the Lithuanian language; the treatment and life of the Lithuanian soldier in the 18th century Prussian Army; the grave markers of Lithuania Minor as a characteristic expression of her folklore; and the area's toponymy as affected by Germanization and Russianization in this century. Four of the studies are written in English, while one (on the area's cartography) is written in German and another (on its toponymy) in Lithuanian, summaries of which convey their content in English.

All of these studies, written by Lithuanian scientists competent in their field, are original and deal with source material which has never before been analyzed in detail or revealed to the English-speaking public. They contain material of interest not only to the scientist — particularly the historian, sociologist, ethnographer, cartographer or political scientist — but also to the general reader. The volume is therefore recommended as a valuable addition to any public or private library collecting factual material on Eastern Europe's past and present.

Available at the book's printer, the Lithuanian Encyclopedia Press, Inc., 395 W. Broadway, South Boston, Mass. 02127. Price \$15.00.

PASKAITOS IR TYRINĖJIMAI ŠVENTO RAŠTO

atsibūna kiekvieną sekmadienį, svetainėje Y. M. C. A., 6235 So. Homan Ave., prie 63rd Sr., nuo 10-12 v. r. Kviečiame visus, Tiesos Ieškančius.

Įėjimas nemokamas, kolektų nėra.

Švento Rašto Tyrinėtojai

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

BALTOJI RASĖ

NĖRA GRAŽIAUSIA

Atrodo, kad mes, baltosios rasės žmonės, dažnai per daug vertiname save, manydami, kad mes esame ne tik išimtingiausi, kultūringiausi, bet ir gražiausi žmonės pasaulyje. Tiesa, baltieji žmonės per keleto pastarųjų šimtmečių sukūrė nuostabią civilizaciją, išrado nuostabių išradimus, ypač elektronikos srityje, pasiekė mėnulį, bet toji pati baltųjų rasė davė pasauliui ir tokias pabaisas, kaip Leninas, Stalinas, Hitleris ir visą eilę kitų. Kalbant gi apie fizinį žmonių grožį, pasirodo, kad kai kurios kitos rasės mus vis dėlto šiuo atžvilgiu pralenkia.

Prieš keliolika metų miręs žymus anglų rašytojas George Orwell (išgarsėjęs knygų „1984“, „Animal Farm“ ir kitų autorius) yra ilgoką laiką gyvenęs Burmėj, pietryčių Azijoje. Štai ką savo knygoje „The road to Wigan Pier“ jis rašo apie burmiečius, kurie yra mongoloidų, taigi, geltonosios rasės žmonės, palygindamas juos su baltaisiais.

Artimiau susipažinus su burmiečiais, tenka pripažinti, kad daugumas jų turi žy-

miai gražesnę kūną negu baltieji žmonės. Palyginkime, pavyzdžiui, tik jų tvirtą, silkinę odą, kuri visai nesiraukšlėja iki burmietis pasiekia daugiau negu keturiasdešimt metų, su baltųjų žmonių šiurkštoka, storoka, dažnokai senstant susiraukšlėjusia oda. Tuo tarpu senstančių burmiečių oda tik pamažu vysta ir žymiau nepasikeičia. Baltosios rasės žmonių, ypač vyrų, kojos, krūtinė dažnai esti apžėlusios šiurkštokais plaukais, kai pas burmiečius plaukai teauga tik pažastyse ir kt. Taigi, burmiečių kūnas yra švarus nuo plaukų ir beveik visiems burmiečiams neželia barzdos. Dažnas baltasis, sulaukęs jau kokių 30 metų, pradeda plikti, o burmiečiai beveik niekuomet nenuplinka. Paprastai burmiečiai iki pačios žilos senatvės išlaiko savo sveikus dantis, tiesa, dažnai jie esti tamsokai nudažyti, nes burmiečiai valgo tam tikrus betel vaisius, kurie auga ant savotiškų palmių. Baltųjų gi dantys daug kartų per gyvenimą yra dantistų krapštinėti, daugelis jų ir ne per seno amžiaus jau turi visus dirbtinius dantis. Nemažai skaičiaus baltųjų kaulai yra gerokai grameždiški. Tuo tarpu visi burmiečiai turi stilingus kaulus ir savo liekną kūną išlaiko iki žilos senatvės.

A.M.

NĖRA TO BLOGO, KAS NEIŠEITU Į GERĄ

Gunar Lindloem, Švedijos gyventojas, turėjo kartaus patyrimo su transportacija. Tai vėluodavo tramvajus, arba jis pats į tramvajų vėluodavo, tai būdavo tokia spūstis, kad negaledavo jį patekti. Supyko žmogus ir pradėjo vaikščioti pėsčias. Boikotavo tramvajų. Gi pinigų, skirtus transportui, dėjo į skarbonkę...

Po ilgesnio laiko jis suvaikščiojo net 45,000 mylių. Už surinktus pinigus nutarė pirkti automobilį ir poniškai važinėti.

Kaip PRIPRASTI PRIE METRINĖS SISTEMOS?

Vienos mokyklos mokiniai sugalvojo kaip išpopuliarinti metrinę sistemą. Jie padarė taip.

Prie mokyklos buvo iškaba automobilistams: „Speed Limit 15 miles“. Gi mokiniai padarė kitą didelę iškabą metrinėje sistemoje: „24 KILOMETERS PER HR“ ir ją prikale prie to pačio stulpo apačioje. Pravažiuojantieji dabar laikosi ne tik mažesnio greičio, pravažiuojant pro mokyklą, bet kartu pasimoko, kiek kilometras yra mažesnis už mylią.

Po nuodugnaus tyrimo pacientas klausia daktaro: „Ar tokiam stovy dar ilgai galesiu džiaugtis gyvenimu, daktare?“

- Žinoma, kad taip. Ar jūs rūkantis?
- Ne, nerūkau.
- Ar vartojate alkoholi?
- Ne, nei lašelio.
- Ar jūs vedęs?
- Ne, moterys manęs nedomina.
- Žmogau, tai kuriam tikslui jūs norite ilgai gyventi?

JOGURTAS SVEIKA

Jogurtas gerai veikia į pavargusį žmogaus organizmą, nes savyje turi daugelį naudingų vitaminų. Tai gerai ypač asmenims, turintiems negalavimų su kepenimis, viduriais, blogu virškinimu. Jogurtą patartina gerti rytą prieš valgį ir vakare prieš gulant. Nepatartina daugiau gerti, negu du sykius į dieną.

MILŽINIŠKAS DEIMANTAS

Brangenybių kasikas Beers Dutoitspan, Pietų Afrikoje rado milžinišką 5616 karatų deimantą. Tokio dydžio deimanto turtingoje iškaskomis Pietų Afrikoje dar niekad nebuvo rasta. Šis retas brangusis akmuo, pagal savo dydį, yra 9-tas pasaulyje. Kasyklų direkcija laimingą kasiką apdovanojo pinigine premija.

LAIMINGI JAUNAVEDŽIAI

Medaus mėnesiui jaunavedžiai išsiruošė kelionei automobiliu. Pavažiavus kurį laiką, automobilis sustojo. Teko patiems taisyti. Jaunikis pirmas, o paskui jį ir jaunoji palindo po mašina jos taisyti. Ir užtruko.

Praeivis, matydamas besimylincius, paplėjo per petį jaunuoliui ir sako:

— Ne tik į jus žiūri 20 žmonių aplinkui, bet prieš penketą minučių vaikėzai pavogė jūsų automobilį!...

PRIEVARTA RŪKYMAS

Los Angeles bartenderių sąjunga nustatė, kad nerūkantieji bartenderiai per dieną dirbdami bare, kur visi ne tik geria, bet ir gerokai rūko, tabako dūmų prisikvepuoja tiek, kas yra lygu vienam pakeliui cigarečių. Vadinas, per vieną dieną nerūkantis bartenderis nori-nenori į plaučius turi įtraukti vieno pakelio dūmus.

DEIMANTINIS TILTAS VANDENYNE

Mokslininkų pranešimu, dveiose priešingose Atlanto pusėse — ties Brazilijos pakraščiais ir ties Pietų Afrika dugne aptikti deimanto laukai. Grupė geologų ir geofizikų po rūpestingų tyrimų priėjo išvados, kad šias dvi tūkstančiais kilometrų atitolintas vietoves jungia tarpkontinentinis deimantinis tiltas, esantis po vandenyno dugnu.

Jei iš tikrųjų taip yra, tai žemės paviršiuje esą deimantai yra milijonus kartų mažesni už čia skelbiamus, Šios deimantinės gyslos eksploatacija tebtų ateities klausimas.

★ **Linksmų Kalėdų** ★

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

VISIEMS LIETUVIAMS LINKIME
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorijų Asociacijos Nariai

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS
3854 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

STEPONAS C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1219
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-8672
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, ILL. 874-4610

ANTANAS M. PHILLIPS
TOMAS ir LAURYNAS LABANAUSKAS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-9401

JURGIS F. RUDMIN
3318 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1192, 1199

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003
TURIME KOPLYČIAS VISOSE MIESTO DALYSE

MAŽEIKA & EVANS
Laidotuvių Direktorai
6845 SO. WESTERN AVENUE
DAUG DŽIAUGSMO LINKI
ŠVENTŲ KALĖDŲ IR NAUJŲŲ
METŲ PROGA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
TEVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktorai
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
Telef.: GROvehill 6-2345-6
1410 South 50th Avenue, Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-9
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
Aikštė Automobiliams Statyti

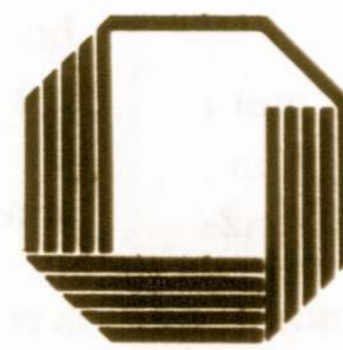

A MERRY CHRISTMAS
AND A HAPPY NEW YEAR

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

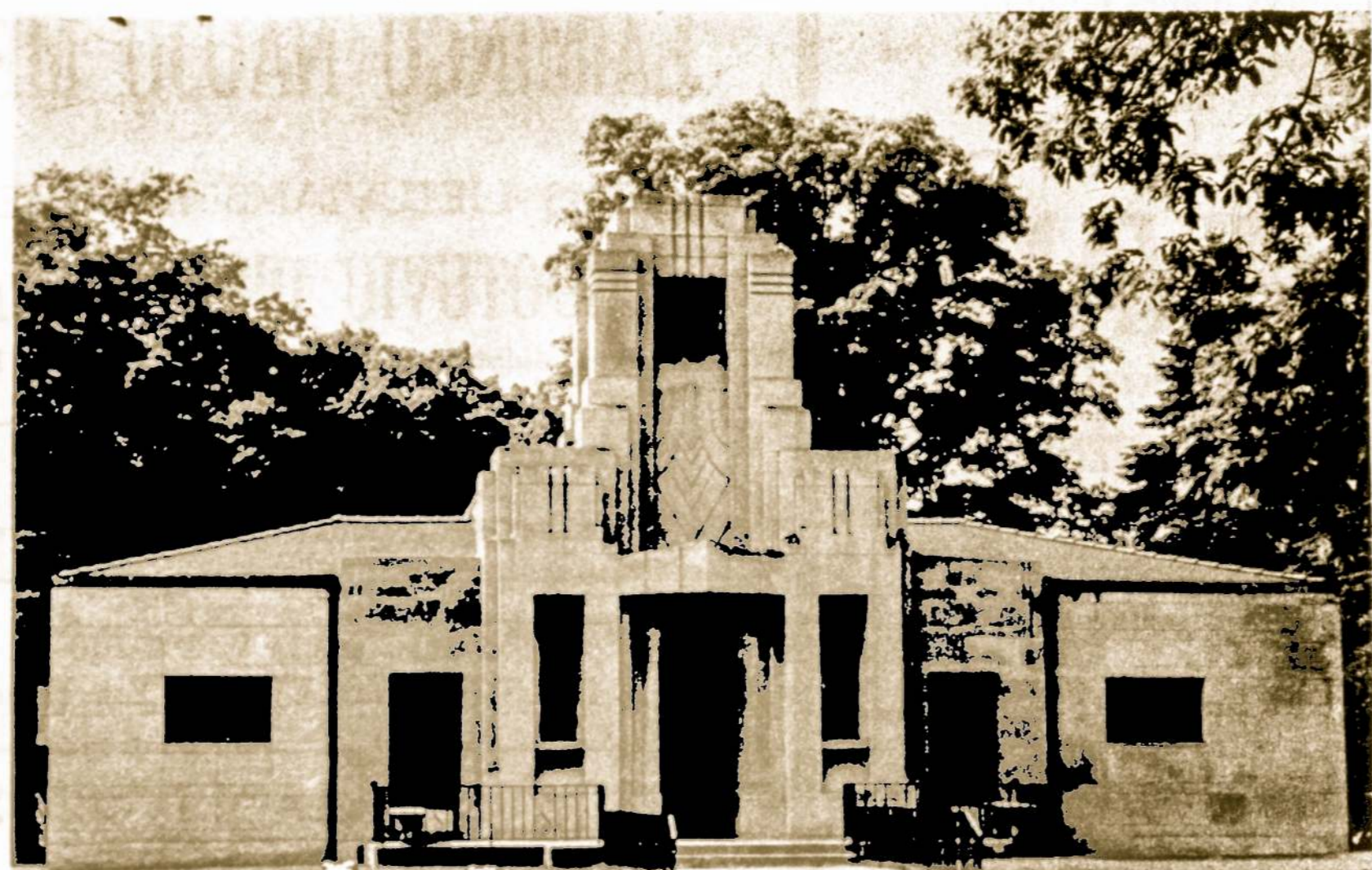
TO ALL OUR CUSTOMERS
FROM THE BOARD OF DIRECTORS,
OFFICERS AND STAFF
OF THE UNION FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

UNION FEDERAL
CHICAGO MATTESON PALATINE

3430 S. Halsted St./Chicago, Ill. 60608/Phone 523-2800
4647 W. Lincoln Hwy. (at Lincoln Mall)/Matteson, Ill. 60443/Phone 747-4100
(Inside Mall Office) Lower Level/Center Court
Countryside Mall: 1214 W. Northwest Hwy. (at Baldwin)/Palatine, Ill. 60067/Ph. 991-4800

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

LITHUANIAN NATIONAL CEMETERY

LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ VADOVYBĖ

PRAŠOME APLANKYTI MŪSŲ KAPINES, PAMATYTI PUKIUS
PAMINKLUS IR PASIRINKTI VIETĄ SAVAM SKLYPUI . KAPINIŲ
PAREIGŪNAI SUTEKS JUMS PAGEIDAUJAMŲ INFORMACIJŲ.

LITHUANIAN NATIONAL CEMETERY,
8201 South Kean Ave., JUSTICE, ILL. 60458
Telefonas: GLOBE 8-0638

Draugai ir Kaimynai:

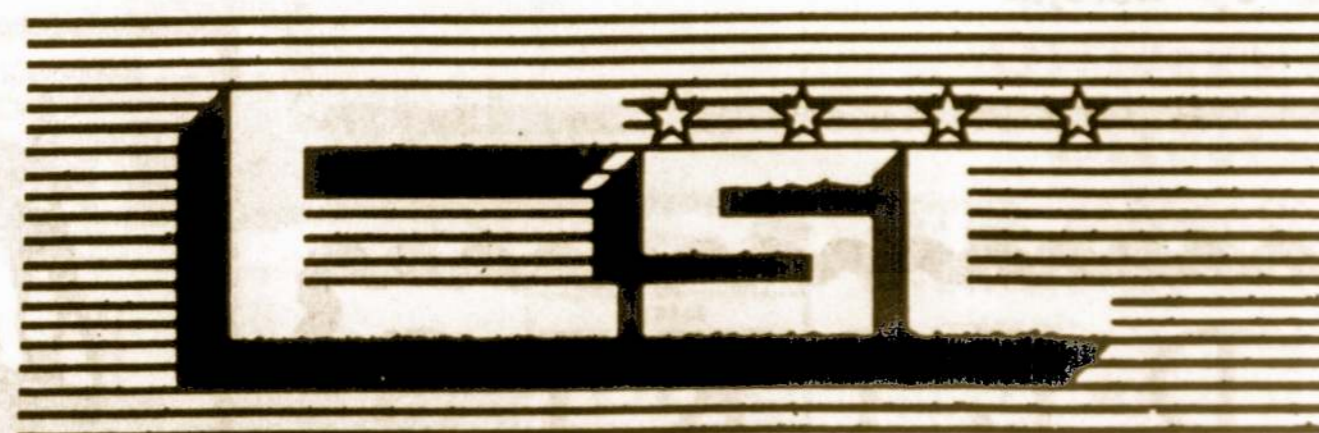
Chicago Taupymo Bendrovės valdyba,
direktoriai ir visas personalas linki Jums

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Mes tikimės, kad Jūs leisite ir ateityje Jums
patarnauti.

PHILOMENA D. PAKEL, Prezidentė

ir DIREKTORIAI

CHICAGO SAVINGS AND LOAN
ASSOCIATION

6245 So. Western Ave., Chicago, IL 60636
Tel.: GROVEHILL 6-7575

NAUJŪJŲ METŲ IŠVAKARĖSE

NE VISI VELNIAI BLOGI

Lietuvių tautosakoje dažnai minimas velnias, jo darbai nušėdiami vienu ar kitu būdu. Dr. Jonas Basanavičius ir kiti yra daug užrašę senų laikų pasakų, kurios domina ne tik tautosakos srities tyrinėtojus, bet ir eilinius žmones.

Kaip tik Naujųjų Metų proga, prisimena vienas būdingas lietuvių tautosakos vaizdelis iš senųjų laikų, būtent:

Vienas pasiturintis ir gobšus dvarininkas panoro atimti žemę iš skurdžiai besiverčiančios našlės, mažo dvarelio savininkės. Tas gobšuošis našlę padavė į vietos teismą, bet nieko nelaimėjo — teismas atmetė tokį žiaurų dvarininko skundą, o vargšė našlė, atrodo, kad galės sau ramiai gyventi. Bet kur tau, tas piktas turtuolis dvarininkas nieko nelaukęs, gal būt, savo draugų padedamas, šį savo skundą perkėlė į tribunolą, aukščiausią teismo instanciją. Tada tribunolas buvo Vilniuje, šalia Vilniaus Universiteto, buvusioje šv. Jono gatvėje. Ir žinoma, visų nustebimui, tas sukta dvarininkas tribunole savo bylą laimėjo ir vargšės našlės žemę pripažino jam.

Tačiau, neilgai trukus, Naujųjų Metų išvakarėse atsitiko toks nuostabus įvykis. Vidurnaktį prie tribunolo durų sustojė juoda šauni karieta. Iš jos išlipo aukštas, gražiai pasirėdęs, net su blizgančiu cilindriuru ant galvos, bet jo kojos buvo ne žmogaus, o ožio. Jis išlipęs iš kariatės, net per užrakintą duris, kaip kokia dvasia, įėjo į didingą tribunolo salę, paėmė tos našlės bylos sprendimo dokumentą ir uždėjo velnio antspaudą. Ir po to tas velnias — ponaitis dingo.

Po visų švenčių, kada barzdoti ir plikiai seni teisėjai vėl susirinko į tribunolą, pamatė kad ant našlės sprendimo dokumento padėtas velnio antspaudas. Tada teisėjai išsigando ir padarė priešingą sprendimą: tribunolas pripažino, kad nuskriausiosios našlės dvarėlis priklausė jai pačiai, bet ne tam suktam turtuoliui.

Taigi, iš šio padavimo matome, kad velnias padarė ne blogą darbą, bet labai gerą ir žmonišką, apgindamas našlę nuo nepadoraus dvarininko. Perskaitęs šį pasakojimą, kiekvienas paklaus, kodėl lietuvių tautosakoje dažnai velnias minimas savo gerais darbais, bet ne blogais, kaip kad įvairiose tikybose vaizduojama.

Susipažinę daugiau su lietuvių tautosaka, rasime, kad velnias yra padavimuose ne naujas dalykas: velnių būta ir net Perkūno garbinimo laikais, kada lietuviai tikėjo į gamtą ir jos pasireiškimus. Kaip tik tais senovės laikais, kada lietuviai nežinojo nieko apie krikščionybę, velniai buvo pavaizduojami pasakose ne tik kaip blogi sutvėrimai, bet dažniausiai, kaip geri vargšų bei nuskriaustųjų užtarėjai, pagelbininkai. Pavyzdžiui, velnias padeda skurdžiam sargui vogti sviestą iš pertekusio dvaro, — velnias nugali pavydų kaimyną, kuris mėgina pinigais išgauti klasta iš staiga praturtejusios našlės, — velnias užstoja nuskriaustusius, kai turtingas dvarininkas atima žemės sklypelį iš mažiau pasiturinčio dvarininko, — dažnai velnias pavaizduojamas, kaip dvasia, turinti įtakos derlingumui.

SKAITYKITE IR REMKITE "SANDARĄ"

mui ir t. t. Šis „lietuviškas“ velnias, arba senosios lietuvių tautosakos sukurtas velnias, iš Lietuvos išvarė švedų kariuomenę, po to velnias atsistojo ant didelio akmens ir paliko savo pėdas. Po lietaus tos pėdos prisipildė vandens. Kai moterys, grįždamos iš lauko darbų, nusiprausė, tai nuo to dingsta visi skausmai iš sąnarių.

Tai toks yra senoviškas lietuvių tautosakos sukurtas velnias. Tačiau krikščioniškasis velnias, kada ta pažiūra atėjo į Lietuvą žymiai vėliau, yra vien tik blogio simbolis. Dažnai tos pažiūros tautosakoje, ypač artimuose pasireiški, susimaišo ir dažnai padavimuose pasireiški pagoniško ir krikščioniško velnio bruožai. Nepaisant visa to, žmonės iš tų velnių padavimų daug gera pasimoko ir pagalvoja apie žmoniškumą.

V. ir L.

Medinių klumpių istorija

Seniau žemaičiai klumpes dėdavo ne tik prie darbo, bet, jomis apsiavę, vykdavo į turgų, svečiuosna, į pasilinksminimus.

Pirmą kartą lietuviai su klumpėmis susipažino XVIII amžiaus pradžioje, kada didžiojo Šiaurės karo metu siautęs maras nusiaubė Lietuvą. Mažojejo Lietuvoje liko tik trečdalis gyventojų. Todėl Fridricho I-jo įsakymu į čia buvo atkraustyta kolonistų. Netrukus, po 1710 m., į Mažąją Lietuvą privažiavo daug šveicarų, kurie atsivežė klumpes. Iš čia jos perkeliavo ir į Žemaitiją.

Maždaug 1850 m. klumpės pasirodė Plungės apylinkėse. Jas paskleidė iš Mažosios Lietuvos atvykęs meistras. Rietavo apylinkėse, žmonių pasakojimais, klumpes įvedė kunigaikštis Irinėjus Oginskis, atsigaubęs klumpadirbį iš Austrijos.

Apie 1865 m. Žemaitijoje dar nedaug tebuvo klumpių meistrų, bet vėliau jų atsirado nemažai. Prieš pirmąjį pasaulinį karą stambiausias klumpių gamintojas centras buvo Plungė. Plungiškiame meistras klumpes

veždavo pardavinėti ne tik po visą Žemaitiją, bet ir į pramoninius Rusijos miestus, turinčius metalo liejimo įmonių. Šių įmonių darbininkai noriai pirkdavo žemaitiškas klumpes, kuriomis avėdavo darbo metu.

Paminėtina, kad medinėse klumpėse pasireiškėdavo ir liaudies meno, medžio išdrožinėjimo — ornamentų kūryba. Lietuvis, gamindamas sau praktiškus įrankius ar šiaip kasdieninius reikmenis, visuomet įdėdavo ir savo sielos ir meninės kūrybos.

KUR DINGO DŽENTELMENAI?

Montrealio moterų klubas vienai savo narei įteikė 100 dolerių čekį. Tas čekis buvo skirtas pirmam vyrui, kuris autobuse užleis jai savo užimtą sėdimą vietą. Tik iš aštunto karto jai pavyko tokį sutikti ir nusikratyti čekiu. Džentelmenas, autobuse užleisęs vietą, šypsodamasis priėmė čekį, sakydamas, jog sekančioje sustojimo vietoje jis turįs išlipti...

VYRIAUSIO LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETO SEIMAS WASHINGTONE

Gruodžio 4-5 dd. VLIKo seimas praėjo gana darbingai. Vliko valdybos pirm. dr. K. Valiūnas savo kalboje pažymėjo: "Kai prieš 200 metų šitas kraštas gimė ir kėlė idealus, tai kėlė juos tam, kad žmogus būtų laisvas. Ir VLIKas šiandien džiaugiasi galįs turėti savo šeimą šioje didžiojo laisvės krašto sostinėje. Mes susirinkom darbui, kuris, padedant mūsų draugams, padedant mūsų krašto žmonėms ir mums padedant jiems, — turi priartinti Lietuvos laisvės dieną."

Prieš kurį laiką atvykusi iš pavergtos Lietuvos Aušra Jurašienė kalbėjo apie Lietuvos rusinimą. Jos vykas rezisierius Jonas Jurašas pateikė pavyzdžių apie pavergtos Lietuvos teatro gyvenimą ir okupantų vykdomą kultūrinę priespaudą.

Dr. Romas Krivickas kalbėjo tema: "Tarpautinė padėtis ir Lietuva", plačiau paliesdamas detantės klausimą.

Joseph F. GRIBAUŠKAS
Exec. - Sec.

1447 SOUTH 49th COURT • CICERO, ILLINOIS 60650 • 656-6330

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŪJŲ METŲ

linki visiems
taupytojams ir geros valios lietuviams

Saint
Anthony
Savings

LINKSMŲ KALĖDŲ
ir LAIMINGŲ NAUJŪJŲ METŲ
linkime visiems geros valios Lietuviams

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASS'N
8929 SOUTH HARLEM AVE., BRIDGEVIEW, ILL. 60455.

Tel.: 598-9400

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASS'N
4040 S. Archer Ave., Chicago, IL 60632
Tel.: 254-4470

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASS'N
2657 W. 69th St., Chicago, IL 60629
Tel.: 925-7400

Visiems Linkiu
Linksmų Kalėdų ir
Laimingų Naujų Metų

PETRAS KAZANAUSKAS, Pres.

Mutual Federal Savings and Loan Association

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
Tel.: 847-7747

Linksmiausių Kalėdų Švenčių!
Laimingų Naujų Metų
savo klientams, draugams ir pažįstamiems

CRANE SAVINGS and Loan Association
Eugene Pietkiewicz, Pres.
47th and Rockwell Street
Tel.: Lafayette 3-1083

Linksmų Kalėdų ir
Laimingų Naujų Metų

MUTUAL
FEDERAL
SAVINGS

President
PETER KAZANAUSKAS
Officers and

Directors

PETER KAZANAUSKAS
ANTHONY L. LAPINSKAS
CASIMIR G. OKSAS
WALTER MISEVICH
JOAN OKSAS
STEPHANIE SIMONAITIS
WALTER J. SIMONAITIS

Mutual Federal
Savings and Loan

MEMBER
FSLIC
Federal Savings & Loan Insurance Corp.
Your Savings Insured to \$40,000

2212 W. CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608

PETER KAZANAUSKAS, Presidents Phone: Virginia 7-7747

HOURS: Mon. Tue. Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1

SERVING CHICAGOLAND SINCE 1905

Dėdė Pakaušis Linki Linksmų Kalėdų

Pypkę mesdamas į šoną
štai tautiečiams aš gausiems,
Skubiai siunčiu šį "ukloną"—
Merry Christmas—Jums vi-
[siems]!

Tegul dingsta vargai, bėdos;
Džiaugsmas veidą te papuoš!
Juk atėjo jau Kalėdos;
Jos smagumų daug paruoš.

Kaž ką naujo, kaž ką kito
Santa Claus slaptai parengs;
Ir sulaukęs švenčių ryto
Aplankyt jus neišvengs!

Lėkdams smarkiai, sniegą kra-
[tant],

Jis sustos prie pat namų;

Kišk į kaminą nematant

Dovanas nuo mylimų!

Prie eglutės jis vėl spausis;
Dovanas gražiai suklos;
Visi spės, visi teirausis,
Ką paliko Santa Claus!

Draugai, giminės, šeimyna
Širdį savąją atvers,
Ir su meilės liepsna gryna
"Merry Christmas" jums iš-
[tars]!

Šeimininkė pati viena;
Stalą vaišėmis apkraus.
Bus čia antiš, bus vištiena;
Bus degtinės ir alaus.

Praamžius šventes yr paskyręs
Kad pralinksminti čia jus,
Tik Pakaušis atsiskyres
Švenčių ūpo nepajus.

Man gi teks be nieko likti,
Ką darysi—pasenu;
Aš pats kaltas, nēr ko pykti,
Kad viengungis gyvenau.

Grudžio-December 22, 1939

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKI

UPYTĖS DRAUGIŠKAS KLUBAS

ANNE WIECHECKI - pirmininkė, KAZIMIERA STUKAS - vicepirm.
ANTOINETTE KALYS - nutarimų raštininkė, PEGGY DAVIDAUS-
KAS - finansų raštininkė, MARY RADŽUKĖNAS - išdininkė,
ANTANAS RADŽUKĖNAS - maršalka, ANTOINETTE KALYS - korp.

**Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
visiems lietuviams linki
AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ IR
PAŠALPINIO KLUBO VALDYBA
IR NARIAI**

Geriausių Linkėjimų Kalėdų Šventėms

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
linkime visiems

LIETUVIŲ ŽAGARĖS KLUBAS

- Paul Masilionis — Pirmininkas
- Adeline Gedvila — Vicepirmininkė
- Rožė Didžgalvienė — Nut. rašt. ir koresp.
- Herman Danta — Fin. raštininkas
- Josephine Masilionis — Kontrolės Raštininkė
- Matt Povilaitis — Išdininkas

Mieli SANDAROS skaitytojai ir bendradarbiai!

Jūsų parama prenumeratomis, aukomis "Sandaros" Spaudos Fondui, rašymu korespondencijų (su nuotraukomis) iš visų Amerikos ir kitų kraštų vietovių, Sandaros kuopų ir pavienių tautiečių veiklos aprašymu bei kita talka yra labai reikalinga, toliau tęsiant SANDAROS leidimą. Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratorei p. Editai Rimkienei, kas dar nėra susimokėjęs už laikraštį. Taip pat prašome surasti ir naujų skaitytojų. Už jūsų malonų atsiliepimą ir SANDAROS parėmimą būsim labai dėkingi.

Visos aukos skelbiamos Sandaroje. Jei jūsų adresas pasikeitęs, tai prašome pranešti mums ir seną, ir naują adresą.

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 7 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS;.....

Arėjus Vitkauskas

**LIETUVIŠKOS
KŪČIOS**

"Sėskis, motina, prie stalo, —
Jau viską ant jo sudėjai,
Pasninkui darykim galą—
Ryt Kalėdos bus atėjė! .."

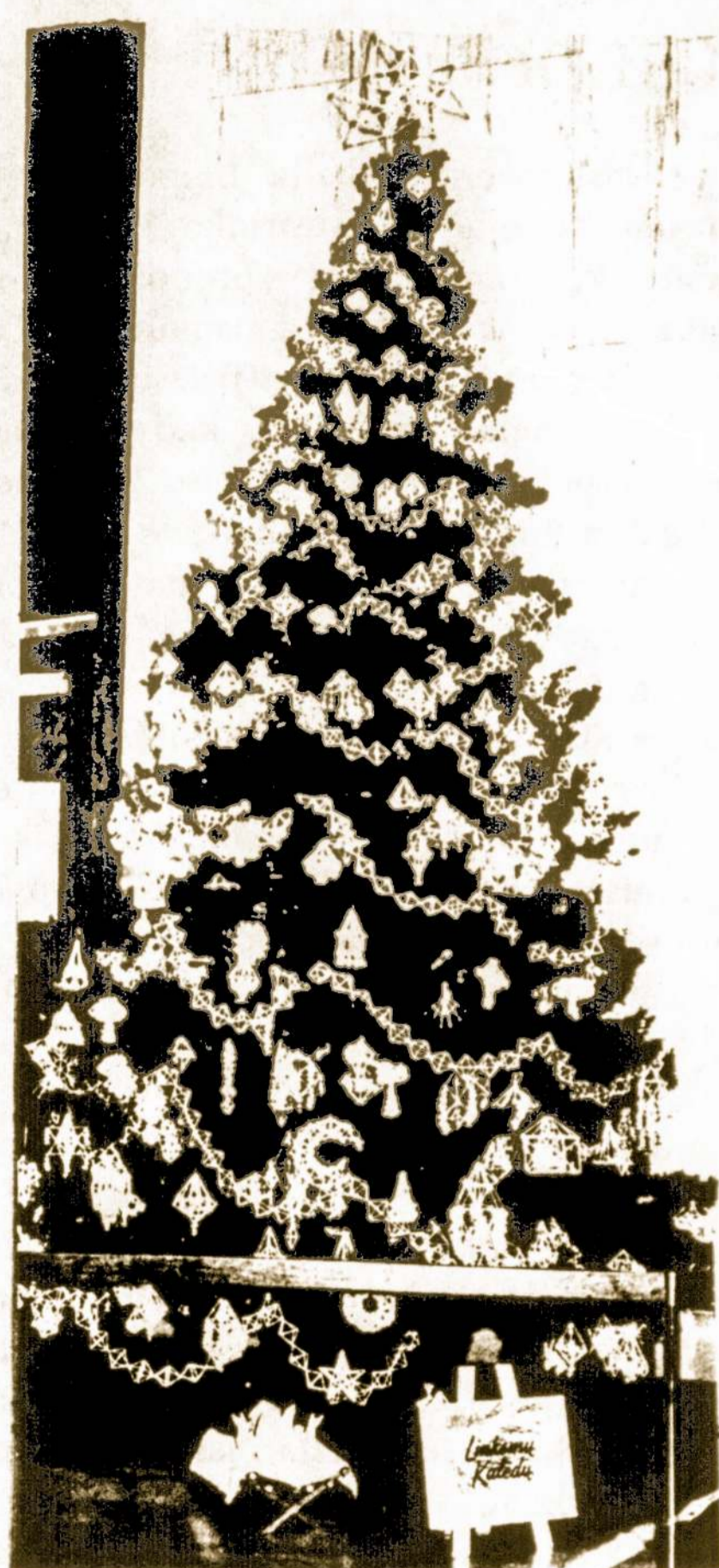
Sėdi bernas, piemenukas,
Sėdi merga pasamdyta, —
Ir visiems gardus kąsniukas
Šeimininkės padaryta.

Kūčios — diena iškilminga
Pas lietuvišką artoją, —
Jo širdis, gera, teisinga,
Pasirodo viešumoje.

Ir, po iškilmių minutes,
Visi imasi ragauti
Kas padėta, ir plotkutės
Po kąsnelį tenka gauti.

Ten, Betliejui, senas laikas,
Gimė kūdikis tą naktį—
Ir dabar, ar sens, ar vaikas,
Turi jiems visiems pakakti —
Ką jo suteikė riešučios ...
Tokios tai lietuvių Kūčios!

Skaitykit "Sandarą"

Lietuvių kalėdinė eglutė Moksio ir
Pramonės Muziejuje, Chicagoje.
Nuotrauka M. Nagio

**MIELI SKAITYTOJAI
IR BENDRADARBIAI!**

Atsiprašome, kad šį kalėdinį numerį negalėjome sudėti visos gautos medžiagos. Dėl skelbimų gausumo nebuvo įmanoma sudėti visų korespondencijų apie organizacijų ir kitą veiklą. Tai bus įdėta sekančiame pirmame Naujų 1977 Metų numeryje.

Taip pat vėliau gauti sveikinimai metinių švenčių proga, bus įdėti kaip Naujų Metų sveikinimai sekančiame sausio mėn. numeryje.

Primename, kad norintieji dar įdėti savo Naujų Metų sveikinimus, gali juos prisiųsti ne vėliau sausio 6 d.

Dėkojame visiems už pareikštus sveikinimus savo laiškuose redakcijai ir administracijai.

Sandaros Red. ir Adm.

ANTANAS IR KONSTANCIJA STANKAI
7229 So. Fairfield Ave., Chicago, Ill.
sveikina savo gimines, draugus ir pažįstamus su šv. Kalėdomis ir Naujais Metais. Vietoj kalėdinių kortelių skiria Sandarai \$ 10.00 auką.

A. A.

VERONIKAI MOTUZIENEI

mirus, vyrą Feliksą Motuzą, vienišumo skausmo prislėgtą - nuoširdžiai užjaučiame.

A.L.T. Sandaros 29 kuopos
Valdyba ir nariai

A. A.

ALEX ZALATORIS

Gyv. Bridgeporto apylinkėje.

Mirė 1976 m. lapkričio 17 d. sulaukęs 88 metų amžiaus. Gimęs Lietuvoje, Panevėžio apskr. Ramygalos parap. Jodikonų kaime.

Amerikoje išgyveno 66 metus.
Paliko nuliūdę: duktė Bertha Baranosky, žentas Bruno, anūkai - Marion Novak, jos vyras Richard, Viki Lenzini, jos vyras Allen, 3 proanūkai - Caren, Jennifer ir Michel, brolio duktė Mildred Palermo, jos vyras Miki bei kiti giminės, draugai bei pažįstami.

Lietuvoje liko brolio sūnus - Evarestas ir Albinas, taip pat brolio duktė Marijona ir jų šeimos.

Buvo palaidotas šeštadienį, lapkričio 20 dieną Chapel Hill kapinėse.

Nuliūdę lieka:

Duktė, žentas, anūkai, giminės.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS
POVILAS J. RIDIKAS Tel. 927 - 1911

ANTANAS IR NATALIJA BILITAVIČIAI
SVEIKINAME VISUS MŪSŲ KLJANTUS

ŠV. KALĖDŲ PROGA IR LINKIME
LAIMINGŲ NAUJŲ 1977 METŲ!

NATALIJA DELICATESSEN
3313 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Laimingų Naujų Metų

HELEN JOKUBONIS JOHN JOKUBONIS

Patarnauju Naujų Pirkime ir
Pardavime, Apdraudų Agentūra,
Išrašomos Visų Rūšių Apdraudos

BELL REAL ESTATE

Juozas Bacevičius

6455 So. Kedzie St., Chicago, Ill.
60629 Telef. 778-2239
Įstaiga veikia: nuo 9 iki 8 val.
vak. kasdieną. Seštadienį ir sekm.
nuo 9 iki 4 val. p. p.

HEATING CONTRACTOR

Įrengiu mieste ir užmiestyje
naujus ir perstatau senus visų
rūšių namo apšildymo pe-
čius, air-conditioning, vanden-
s boilerius ir stogų rinas
(gutters). Dirbu greit, sąži-
nįngai ir garantuotai.

DOMAS ŽUKAUSKAS
4444 So. WESTERN AVE.
Chicago, Ill. 60608
Tel.: VI 7-3447

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608.—Tel. 254-3320
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737

Įvairių prekių pasirinkimas: automobilai, motociklai,
šaldytuvai, maistas, doleriniai Certifikatai.

V. VALENTINAS

CONTINENTAL RESTAURANT

IR
DELICATESSEN MAISTO PRODUKTAI

Pauošiam ir pristatom maistą pramogoms, vestuvėms,
banketams ir pan.

Savininkai JONAS IR GENOVAITE MALIORIAL

3139 South Halsted Street

Jums Tinkamiausiai Galės Patarnauti

NORMAN BURŠTEINAS, kalbų krovėjas ir tarybinis

Prima užsakymus naujiems ir patalpo ir perstatų dėtėms.
Toj srity dirbo Kaune, o nuo 1950 m. Chicagoj. Jis sprengs
jus lietuviams tinkamu skoniu ir jo patarnavimu, kad paten-
kinti. Prima kalbų valymui ir apaugai.

185 North Wabash Ave., telef. 293-5826 ir bute 877-6464

